

ITZALI SISTEMA PIZTU ALTERNATIBAK

Itzalaldiaren urteurrenean, burujabetzaren aldeko manifestu kolektiboa.

2025eko apirilaren 28a. 12:33. Gure oroimenean iltzatuta geratuko den eguna, ia Hego Euskal Herri osoa argindarrik gabe eta inkomunikatuta geratu baitzen. Herri edo auzo askotan orduak, egunak behar izan zituzten normaltasunera itzultzeko. Gaur, urtea bete den arren, oraindik ez dago argi zerk eragin zuen aurrekaririk gabeko itzalaldi hura. Aitzitik, agerikoak bezain sakonak dira etenaldi horrek eragin zituen ondorio sozial eta ekonomikoak.

Izan ere, apirilaren 28 hartan dena gelditu zen bat-batean: ospitaleak, industria eta garraioak; milaka enpresa eta merkatari txikik galera izugarriak izan zituzten; beldurra etxeraino sartu zitzaigun, eta herritar asko, gertatzen ari zena ulertu ezinik, babesik gabe sentitu ginen. Internet eta argindarrik gabeko iluntasun hark argi erakutsi zigun, inoiz baino konektatuago gaudela uste dugun garaiotan, zein menpekoak eta zaurgarriak garen.

Egungo eredia ezbaian

Zergatik kontraesan hori? Bada ontzat eman dugulako gure oinarrizko beharrak — energia edo komunikaziorako teknologiak, esaterako — oligopolio handien eta multinazional gutxi batzuen eskuetan uztea. Ereduek ez du sinesten kontrol demokratikoan, onura pribatuan baizik; eredu horrek ez du bermatzen herritarren parte-hartzea, bai ordea dinamika global basatia; eredu horrek huts egin zuen duela urtebete, eta gure bizitzak kolokan jarri zituen.

Etenaldi handi hark ez gintuen soilik ilunpetan utzi; ispilu bat ere jarri zigun gure begien aurrean eta ohartu ginen gure askatasuna eta ezinbestekoak ditugun azpiegitura kritikoak besteren esku utzi ditugula. Zorionez, ez da beranduegi. Zorionez, bada beste modu bat.

Herri alternatibak

Urtebete geroago hemen gaude, lau haizeetara aldarrikatzeko premiazkoak ditugula sare autonomo, demokratiko eta parte-hartzaileagoak; beharrezkoa dugula tokiko ekonomiak eta komunitateak indartzea; eta, ezinbestekoa dugula guztionak diren oinarrizko ondasunen gaineko burujabetza berreskuratzea. Kontua ez da mundutik baztertzea; eredu zentralizatu eta basati horrek eragindako itzalaldien aurrean elkar konektaturiko herri alternatiba iraunkorrek piztea, baizik.

Gaur urtebete ohartu ginen, inoiz baino gehiago, elkarren beharra dugula eraldaketa ekosozialaren bidean aurrera egiteko eta hala egunerokoan, nola hurrengo itzalaldian, ez gaituztela irabazien gose diren multinazionalak babestuko.; bai, ordea, komunitatean jositako sare sendoek.

Egitura komunitario horiek sortu eta babesteko bidea elkarrekin egin behar dugu. Horretarako, premiazkoa da gure kontsumo-ohiturak ikuspegi kritiko batetik aztertzei hasi eta eztabaida irekitzea. Zer eredu nahiago duzu? “Erabili eta bota” ala “erein, zaindu eta jaso”?

Piztu ditzagun alternatibak

Energia edo komunikaziorako teknologiak, esaterako, gaur egun oinarrizko eskubideak dira, eta zerbitzuok ezin dira boteredun gutxi batzuen mende egon. Zenbait herri-proiektuk egunero frogatzen dugun moduan, kudeatu daitezke justizia soziala, iraunkortasuna eta parte-hartze demokratikoa ardatz hartuta.

Duela urtebeteko itzalaldi handiak agerian utzi zituen gure gizartearen miseriak eta jostura ahulak, baina baita elkartasunerako eta zaintzarako dugun gaitasuna ere. Horren adibide da sortu zen argi-printza txiki bat: Goiener eta Izarkom kooperatibek elkarlanean abian jarritako “Itzali sistema, Piztu alternatibak” ekimena, gizarte-mailan babes handia jaso zuena. Hartara gehitu ginen sinatzaileok, itzalaldiaren urteurren hau baliatu nahi dugu, inoiz baino gehiago, bestelako ekonomia eredu bat eta herri alternatibak aldarrikatzeko.

Orain da ekiteko unea. Herritarrok, erakunde publikoek eta kooperatibok indarrak batu behar ditugu trantsizio ekosoziala bultzatzeko. Itzalaldi gehiago saihesteko. Benetako alternatibak pizteko.

Sinatzaileak

Olatukoop — Udalbiltza — REAS Euskadi — ELA — LAB — Etxalde — ESK — Joxemi Zumalabe Fundazioa — Ekhilur — EH KOM — Talaios — Koop57 — BAM (Burujabetzaren aldeko mugimendua) — Butroi bizirik — Euskonet Elkarte — Goiener — Izarkom